

2. Præterea. In penitentiâ debet esse quædam recompenſatio pœnæ ad culpam. Sed aliqua culpa per membra corporis exercetur. Ergo cum oporteat ad debitam pœnæ recompenſationem ut per quæ peccat quis, per hoc & requærat. (Sup. xi. 17.) videtur quod nunquam poſſit pœna talis peccati per contritionem abſolvi.

3. Præterea. Dolor contritionis eſt finitus. Sed pro aliquo peccato, ſcilicet mortali, debetur pœna infinita. Ergo nullo modo poteſt eſſe tanta contritio quod totam pœnam deleat.

Sed contra eſt quod Deus plus affectum cordis acceptat quam exteriorem actum. Sed per exterioreſ actus abſolvitur homo à pœna, & culpa. Ergo & ſimiliter per cordis affectum, qui eſt contritio.

Præterea. Exemplum huius de latrone habetur, cui dictum eſt (Lucæ xxii. 43.) *Hodie mecum eris in paradifo*, propter unicùm penitentiæ actum.

Utrum autem totus reatus per contritionem ſemper tollatur, ſupra diſt. xiv. (Lib. IV. quæſt. 11. art. 1. quæſt. 2. & III. P. quæſt. lxxxv. art. 4.) quaſitum eſt, ubi hoc ipſum de penitentiâ quaerebatur.

Reſpondeo dicendum, quod intentio contritionis poteſt attendi dupliciter. Uno modo ex parte caritatis, quæ diſpiciuntur cauſæ: & ſic contingit tantum intendi caritatem in actu quod contritio inde ſequens merebitur non ſolum culpæ amotionem, ſed etiam abſolutionem ab omni pœna. Alio modo ex parte doloris ſenſibilis, quem voluntas in contritione excitat. Et quia illa etiam pœna quædam eſt, tantum poteſt intendi quod ſufficiat ad deletionem culpæ, & pœnæ.

Ad primum ergo dicendum, quod aliquis non poteſt eſſe certus quod contritio ſua ſit ſufficiens ad deletionem pœnæ, & culpæ: & ideo tenetur conſiteri, & ſatisficere; maxime cum contritio vera non fuerit, niſi propoſitum confitendi habuiſſet annexum; quod debet ad effectum reduci etiam propter præceptum, quod eſt de confeſſione datum.

Ad ſecundum dicendum, quod ſicut gaudium interius redundat etiam ad exterioreſ corporis partes; ita etiam dolor interior ad exterioreſ membra derivatur: unde dicitur Proverb. xvii. 22. *Spiritus miſtrix præceſſa*.

Ad tertium dicendum, quod dolor contritionis, quamvis ſit finitus quantum ad intentionem, ſicut etiam & pœna peccato mortali debita finita eſt; habet tamen infinitam virtutem ex caritate, qua informatur: & ſecundum hoc poteſt valere ad deletionem culpæ, & pœnæ.

ARTICULUS III. 18

Utrum parva contritio ſufficiat ad deletionem majorum peccatorum.

Ad tertium ſic proceditur. Videtur quod contritio parva non ſufficiat ad deletionem majorum peccatorum. Quia contritio eſt medicina peccati. Sed corporalis medicina, quæ sanat corporalem morbum minorem, non ſufficit ad ſanandum majorem. Ergo minima contritio non ſufficit ad delendum maxima peccata.

2. Præterea. Supra dictum eſt (quæſt. 111. art. 3.) quod oportet de majoribus peccatis magis conteri. Sed contritio non delet peccatum, niſi ſit ſecundum quod oportet. Ergo minima contritio non delet omnia peccata.

Sed contra. Quilibet gratia gratum faciens delet omnem culpam mortalem, quia ſimul ſtare cum ea non poteſt. Sed quilibet contritio eſt gratia gratum faciente informata. Ergo quantumcumque ſit parva, delet omnem culpam.

Reſpondeo dicendum, quod contritio, ut ſæpe dictum eſt (quæſt. 1. art. 2. ad 1. & quæſt. 111. & 119. art. 1.) habet duplicem dolorem.

Unum rationis, qui eſt diſpiciuntur peccati commiſſi: & hic poteſt eſſe parvus, adeo quod non ſufficiat ad rationem contritionis; ut ſi minus diſpiceret ei peccatum quam debeat diſpicere ſeparatio à ſine; ſicut etiam amor poteſt eſſe ita remiſſus quod non ſufficit ad rationem caritatis. Alium dolorem habet in ſenſu: & parvas huius non impedit rationem contritionis: quia non ſe habet eſſentia liter ad contritionem, ſed quaſi ex accidenti ei adjungitur; & iterum non eſt in potentia noſtra. Sic ergo dicendum, quod quantumcunque parvus ſit dolor; dummodo ad contritionis rationem ſufficiat, omnem culpam delet.

Ad primum ergo dicendum, quod medicina ſpirituales habent efficaciam infinitam ex virtute infinita, quæ in eis operatur. Et ideo illa medicina, quæ ſufficit ad curationem peccati parvi, ſufficit etiam ad curationem magni; ſicut patet de baptiſmo, quo & magna, & parva ſolvuntur: & ſimile eſt de contritione, dummodo ad rationem contritionis pertingat.

Ad tertium dicendum, quod hoc ſequitur ex neceſſitate quod unus homo plus doleat de majori peccato quam de minori, ſecundum quod magis repugnat amori, qui dolore cauſat; ſed ſi unus alius haberet tantum de dolore pro majori, quantum ipſe habet pro minori, ſufficeret ad remiſſionem culpæ.

QUÆST.

QUÆSTIO VI.

De confeſſione, quoad ejus neceſſitatem.

in ſex articuloſ diviſa.

Deinde conſiderandum eſt de confeſſione, de qua ſex ſunt conſideranda. Primo de confeſſionis neceſſitate. Secundo de ejus quidditate. Tertio de ipſius minitro. Quarto de qualitate ejus. Quinto de ejus effectu. Sexto de ejus ſigillo.

Circa primum quaeruntur ſex.

Primo, utrum confeſſio ſit neceſſaria ad ſalutem.

Secundo, utrum confeſſio ſit de jure naturali.

Tertio, utrum omnes ad confeſſionem teneantur.

Quarto, utrum licite aliquis poſſit conſiteri peccatum quod non habet.

Quinto, utrum ſtatim quis conſiteri teneatur.

Sexto, utrum poſſit cum aliquo diſpenſari ne homini conſiteatur.

ARTICULUS I. 19

Utrum confeſſio ſit neceſſaria ad ſalutem.

Ad primum ſic proceditur. Videtur quod confeſſio non ſit neceſſaria ad ſalutem. Sacramentum enim penitentiæ propter remiſſionem culpæ ordinatum eſt. Sed culpa per gratiæ inſuſionem ſufficienter remittitur. Ergo ad penitentiæ de peccato agenda non eſt neceſſaria confeſſio.

2. Præterea. Peccatum quod ex alio contractum eſt, ex alio debet habere medicinam. Ergo peccatum actuale, quod ex proprio motu quilibet commiſit, oportet ex ſeipſo tantum habere medicinam. Sed contra tale peccatum ordinatur penitentiâ. Ergo confeſſio non eſt de neceſſitate penitentiæ.

3. Præterea. Aliquibus eſt peccatum remiſſum ſine hoc quod confeſi legantur, ſicut patet de Petro, & Magdalena, & de Paulo. Sed non eſt minoris efficacæ gratia remittens peccatum nunc, quam tunc fuerit. Ergo nec nunc de neceſſitate ſalutis eſt quod homo conſiteatur.

4. Præterea. Confeſſio ad hoc exigitur in judicio, ut ſecundum quantitatem culpæ pœna infligatur. Sed homo poteſt pœnam ſibi ipſi infligere majorem quam etiam ab alio ſibi infligatur. Ergo videtur quod confeſſio non ſit de neceſſitate ſalutis.

Sed contra. Boetius in Libro I. de conſol. (proſa 14. in princ.) dicit: *ſi opem medicantis*

expetias, oportet quod morbum detegat. Sed de neceſſitate ſalutis eſt quod homo de peccatis medicinam accipiat. Ergo & de neceſſitate ſalutis eſt quod morbum per confeſſionem detegat.

Præterea. In judicio ſeculari non eſt idem iudex, vel actor, & reus. Sed iudicium ſpirituale eſt ordinatum. Ergo peccator, qui eſt reus, non debet eſſe ſuiſipſius iudex, ſed ab alio iudicari debet: & ita oportet quod conſiteatur.

Reſpondeo dicendum, quod paſſio Chriſti, ſine cujus virtute nec originale, nec actuale peccatum dimittitur, in nobis operatur per ſacramentorum ſuſceptionem, quæ ex ipſa efficaciâ habent. Et ideo ad culpæ remiſſionem & actualis, & originalis requiritur ſacramentum Eccleſiæ, vel actu ſuſceptum, vel ſaltem voto, quando articulus neceſſitatis, non contemptus, ſacramentum excludit: & per confeſſionem illa ſacramenta quæ ordinantur contra culpam, cum qua ſalus eſſe non poteſt, ſunt de neceſſitate ſalutis: & ideo ſicut baptiſmus, quo deletur originale peccatum, eſt de neceſſitate ſalutis; ita & penitentiæ ſacramentum. Sicut autem aliquis per hoc quod baptiſmum petit, ſe miniſtris Eccleſiæ ſubjicit, ad quos pertinet diſpenſatio ſacramenti; ita etiam per hoc quod conſiteatur peccatum ſuum, ſe miniſtris Eccleſiæ ſubjicit; ut per ſacramentum penitentiæ ab eo diſpenſatum remiſſionem conſequatur: qui congruum remedium adhibere non poteſt, niſi peccatum cognoscatur; quod ſit per confeſſionem peccantis. Et ideo confeſſio eſt de neceſſitate ſalutis ejus, qui in peccatum mortale actuale cecidit.

Ad primum ergo dicendum, quod gratiæ inſuſio ſufficit ad culpæ remiſſionem; ſed poſt culpam remiſſam adhuc eſt peccator debitor pœnæ temporalis; ſed ad gratiæ inſuſionem conſequendam ordinata ſunt gratiæ ſacramenta, ante quorum ſuſceptionem vel actu, vel propoſito aliquis gratiam non conſequitur, ſicut in baptiſmo patet: & ſimile eſt de confeſſione: & ulterius per confeſſionis erubereſcentiam, & vim clavium, quibus ſe conſitentem ſubjicit, & ſatisfactionem injunctam, quam ſacerdos moderatur ſecundum qualitatem criminum ſibi per confeſſionem innotefcentium, pœna temporalis expiatur. Sed tamen ex hoc quod operatur confeſſio ad pœnæ remiſſionem, non habet quod ſit de neceſſitate ſalutis: quia pœna iſta eſt temporalis, ad quam poſt culpæ remiſſionem aliquis remanet ligatus: unde ſine hoc quod in preſenti vita expiatur, eſt via ſalutis: ſed habet quod ſit de neceſſitate ſalutis ex hoc quod ad remiſſionem culpæ modo prædicto operatur.

Ad ſecundum dicendum, quod peccatum quod

quod ex altero contractum est, scilicet originale, potest omnino ab extrinseco remedio habere, ut in parvulis patet; sed peccatum aduale, quod ex seipso quisque commisit, non potest expiari, nisi aliquid cooperetur ille qui peccavit. Sed tamen non sufficit ad peccatum expiandum ex seipso, sicut sufficienter peccatum commisit: eo quod peccatum ex parte conversionis est finitum, ex qua parte peccator in ipsum reducitur; sed ex parte oportet averfionis haberi infinitatem, ex qua parte oportet quod peccati remissio ab alio incipiat: quia quod est ultimum in generatione, est primum in resolutione, ut dicitur in III. Eth. (cap. 111. à med.) Et ideo oportet quod etiam peccatum aduale ex alio medicina habeat.

Ad tertium dicendum, quod etiam non legatur eorum confessio, potuit tamen fieri: multa enim facta sunt quae non sunt scripta.

Et praeterea. Christus habet potestatem excellentiae in sacramentis: unde sine his quae ad sacramentum pertinent, potuit rem sacramentum conferre.

Ad quartum dicendum, quod satisfactio non sufficeret ad expiandam poenam peccati ex quantitate poenae quae in satisfactioe imponitur, sed sufficit, in quantum est pars sacramenti virtutem sacramentalem habens: & ideo oportet quod per dispensatores sacramentorum imponatur: & ideo necessaria est confessio.

ARTICULUS II. 20

Utrum confessio sit de iure naturali.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod confessio sit de iure naturali. Adam enim, & Cain non tenebantur nisi ad praepcepta legis naturae. Sed reprehenduntur de hoc quod peccatum suum non sunt confessi. Ergo confessio peccati est de iure naturali.

2. Praeterea. Praecepta illa quae manent in veteri lege, & nova, sunt de iure naturali. Sed confessio fuit in veteri lege, ut dicitur Isaie XLIII. 26. *Narra, si quid habes, ut iustificeris.* Ergo est de iure naturali.

3. Praeterea. Job non erat subiectus nisi legi naturali. Sed ipse peccata confitebatur: quod patet per hoc quod dicitur Job. xxxi. 33. *Si abscondi ut homo peccatum meum.* Ergo est de iure naturali.

Sed contra. Isidorus dicit (Lib. V. Etymolog. cap. IV.) quod ius naturale est idem apud omnes. Sed confessio non est eodem modo apud omnes. Ergo non est de iure naturali.

Praeterea. Confessio fit ei qui habet claves. Sed claves Ecclesiae non sunt de iure naturali institutae. Ergo nec confessio.

Respondeo dicendum, quod sacramenta sunt quadam fidei protestationes: unde oportet ea fidei esse proportionata. Fides autem est supra cognitionem rationis naturalis: unde & sacramenta sunt supra rationis naturalis dictamen. Et quia ius naturale est quod non omnino genuit: sed innata quaedam vis insinuat, ut Tullius dicit (Lib. II. de invent. aliquant. ante fin.) ideo sacramenta non sunt de iure naturali, sed de iure divino, quod est supra naturalem, quod quandoque etiam naturale dicitur, secundum quod cuilibet rei illud est naturale, quod ei à suo creatore imponitur; tamen proprie dicuntur naturalia quae ex principiis naturae causantur. Supra autem naturam sunt quae ipse Deus sibi reservat, sive naturae ministerio operanda, sive in operationibus miraculorum, sive in revelationibus mysteriorum, sive in institutionibus sacramentorum. Et sic confessio, quae necessitatem sacramentalem habet, non de iure naturali est, sed de divino.

Ad primum ergo dicendum, quod Adam vituperatur ex hoc quod peccatum suum coram Deo non recognovit: confessio enim quae fit Deo per recognitionem peccati, est de iure naturali: nunc autem loquimur de confessione quae fit homini.

Vel dicendum, quod confiteri peccatum in casu est de iure naturali, scilicet cum quis in iudicio constitutus à iudice interrogatur: tunc enim non debet peccator mentiri: de quo Adam, & Cain vituperantur. Sed confessio quae fit homini sponte ad remissionem peccatorum consequendam à Deo, non est de iure naturali.

Ad secundum dicendum, quod praepcepta legis naturae manent eodem modo in lege Moyfi, & in nova lege. Sed confessio quamvis aliquantel esset in lege Moyfi, non tamen eodem modo sicut in lege nova, nec sicut in lege naturae: in lege enim naturae sufficiebat cognitio peccati interior apud Deum; sed in lege Moyfi oportebat aliquo signo exteriori peccatum praestari, sicut per oblationem hostiae pro peccato, ex quo & homini innotesceret poterat eum peccasse; non autem oportebat ut speciale peccatum à se commissum manifestaret, aut peccati circumstantias, sicut in nova lege oportet.

Ad tertium dicendum, quod Job loquitur de illa absconfione peccati quam facit deprehensus peccatum negando, aut excusando, ut ex Glossa (ord. Greg. Lib. XXII. Moral. cap. IX.) ibidem haberi potest.

ARTICULUS III. 21

Utrum omnes ad confessionem teneantur.

Ad tertium sic proceditur. Videtur quod non omnes ad confessionem teneantur. Quia, sicut dicit Hieronymus (super illud Ili. 111. *Peccatum suum &c.*) penitentia est secunda tabula post naufragium. Sed aliqui post baptismum naufragium non sunt passi. Ergo nec eis competit penitentia; & sic nec confessio, quae est penitentiae pars.

2. Praeterea. Confessio facienda est iudici in quolibet foro. Sed aliqui sunt qui non habent hominem iudicem supra se. Ergo nec teneantur ad confessionem.

3. Praeterea. Aliquis est qui non habet peccata, nisi venialia. Sed de illis non tenetur homo confiteri. Ergo non quilibet tenetur ad confessionem.

Sed contra est quia confessio contra satisfactionem, & contritionem dividitur. Sed omnes teneantur ad contritionem, & satisfactionem. Ergo & omnes teneantur ad confessionem.

Praeterea. Hoc patet ex Decret. de poenit. & remiss. (cap. XI.) ubi dicitur, quod omnes utriusque sexus, cum ad annos discretionis pervenerint, teneantur peccata confiteri.

Respondeo dicendum, quod ad confessionem dupliciter obligamur. Uno modo ex iure divino, ex hoc ipso quod est medicina: & secundum hoc non omnes teneantur ad confessionem, sed illi tantum qui peccatum mortale incurrun per baptismum. Alio modo ex praepcepto iuris positivi: & sic teneantur omnes ex institutione Ecclesiae edita in Conc. generali (scilicet Lateran. IV. gener. XII. can. XXI.) sub Innocentio III. tum ut quilibet peccatorem se recognosceret, quia omnes peccaverunt, & egent gratia Dei, (Rom. 111. 23.) tum ut cum majori reverentia ad Eucharistiam accederet: tum etiam ut Ecclesiarum rectoribus sui subditi innotescant, ne lupus intra gregem lateat.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis homo in hac mortali vita post baptismum naufragium evadere possit, quod est peccatum mortale; non tamen evadere potest venialia, quibus ad naufragium disponitur, contra quae etiam penitentia ordinatur: & ideo manet penitentiae locus etiam in illis qui non mortaliter peccant, & per consequens confessionis.

Ad secundum dicendum, quod nullus est qui non habeat iudicem Christum, cui per suum Vicarium confiteri debet: qui quamvis eo inferior sit in quantum praetatus est; tamen est eo superior, in quantum peccator est ipse, & ille Christi minister.

8. Th. Op. Tom. VI.

Ad tertium dicendum, quod ex vi sacramenti non tenetur aliquis venialia confiteri, sed ex institutione Ecclesiae, quando non habet alia quae confiteatur.

Vel potest dici secundum quosdam, quod ex Decretali praedicta (in 2. arg. Sed contra) non obligantur nisi illi qui habent peccata mortalia: quod patet ex hoc quod dicit, quod debent omnia peccata confiteri: quod de venialibus intelligi non potest, quia nullus omnia confiteri potest: & secundum hoc ille qui non habet mortalia, non tenetur ad confessionem venialium; sed sufficit ad praepceptum Ecclesiae implendum, ut se sacerdoti repraesentent, & se ostendant absque conscientia mortalis esse; & hoc ei pro confessione reputatur.

ARTICULUS IV. 22

Utrum aliquis licite possit confiteri peccatum quod non habet.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod aliquis licite possit confiteri peccatum quod non habet. Quia, ut dicit Gregorius (Lib. XII. Registr. epist. xxxi. ad interrog. x. ante med.) bonarum mentium est sibi culpam agnoscere, ubi culpa non est. Ergo ad bonam mentem pertinet ut de illis culpis se accuset, quas non commisit.

2. Praeterea. Aliquis per humilitatem reputat se deteriorem aliquo, qui est manifestus peccator; & in hoc est commendandus. Sed quod corde quis aestimat, licet ore confiteri. Ergo licite potest confiteri se habere gravius peccatum quam habeat.

3. Praeterea. Aliquis aliquando dubitat de peccato aliquo, utrum sit mortale, vel veniale: & talis debet de illo, ut videtur, confiteri ut de mortali. Ergo aliquis debet confiteri aliquando peccatum quod non habet.

4. Praeterea. Satisfactio ex confessione ordinatur. Sed aliquis potest satisfacere de peccato quod non commisit. Ergo etiam potest confiteri peccatum quod non fecit. Sed contra. Quicumque dicit se fecisse quod non fecit, mentitur. Sed nullus in confessione ne mentiri debet; cum omne mendacium sit peccatum. Ergo nullus debet confiteri peccatum quod non fecit.

Praeterea. In iudicio exteriori non debet aliquod crimen alicui impingi, quod non potest per testes idoneos probari. Sed testis in foro penitentiae est conscientia. Ergo aliquis non debet se accusare de peccato quod in conscientia sua non habet.

Respondeo dicendum, quod per confessionem debet penitens se confessori suo manifestare. Ille autem qui aliud sacerdoti de se

loquitur quam in sua conscientia habeat, five bonum, five malum, non se sacerdoti manifestat, sed magis occultat: & ideo non est idonea confessio, sed ad hoc quod sit idonea, requiritur quod os cordi concordet, ut solum hoc os accuset quod conscientia tenet.

Ad primum ergo dicendum, quod agnoscere culpam ubi non est, potest esse dupliciter. Uno modo, ut intelligatur quantum ad substantiam actus; & sic non est verum: non enim ad bonam mentem pertinet, sed ad errantem, ut se actum aliquem commisisse agnoscat, quem non commisit. Alio modo quantum ad conditionem actus; & sic verum est quod Gregorius dicit: quia iustus in actu qui de se bonus est, formidat ne aliquis defectus ex parte sua fuerit: & sic dicitur Job 1x. 18. *Verbar. omniopera mea.* Et ideo ad bonam mentem etiam pertinet ut hanc formidinem, quam corde tenet, lingua accuset.

Et per hoc etiam patet solutio ad secundum: quia iustus, qui est vere humilis, non reputat se deteriorem quantum ad perpetrationem actus, qui sit peior ex genere; sed quia timet ne in his quæ bene agere videtur, per superbiam gravius delinquat.

Ad tertium dicendum, quod quando aliquis dubitat de aliquo peccato; an sit mortale, tenetur illud confiteri dubitatione manente: quia qui aliquid committit, vel omittit, in quo dubitat esse peccatum mortale, peccat mortaliter, discernit se committens: & similiter periculo se committit qui de hoc quod dubitat esse mortale, negligit confiteri; non tamen debet asserere illud mortale esse, sed dubitative loqui, & iudicium sacerdotis expectare, cuius est discernere inter lepram, & lepram.

Ad quartum dicendum, quod ex hoc quod homo satisfacit pro peccato quod non commisit, non incurrit mendacium; sicut cum quis confiteatur peccatum quod non fecisse, si autem dicat peccatum quod non fecit, dum credit se fecisse, non mentitur: & ideo non peccat, si eo modo dicat, sicut est in corde suo, sicut dicitur quodammodo.

ARTICULUS V.

Utrum statim tenetur quis confiteri.

S. Tb. IV. dist. xvii. quæst. 111. art. 1.

Ad quintum sic proceditur. Videtur quod statim tenetur quis confiteri. Dicit enim Hugo de Sancto Vidore (simplic. Lib. I. de anim. cap. x. & Lib. II. de sacram. part.

xiv. cap. xviii. cir. med.) *Si necessitas non est, quæ prestandatur, contemptus non excusatur.* Sed quilibet tenetur vitare contemptum. Ergo quilibet tenetur statim confiteri, cum potest.

2. Præterea. Quilibet tenetur plus facere ad evadendum morbum spirituales quam ad evadendum morbum corporale. Sed aliquis infirmus corporaliter non sine detrimento salutis medicum requirere tardat. Ergo videtur quod non possit esse sine detrimento salutis quod aliquis sacerdoti, cuius copiam habet, non statim de peccato confiteatur.

3. Præterea. Illud quod sine termino debetur, statim debetur. Sed sine termino debet homo confessionem Deo. Ergo tenetur ad statim.

Sed contra. In Decret. (cap. *Omni utriusque sexus* de poenit. & remis.) simul datur tempus determinatum de confessione, & de Eucharistia perceptione. Sed aliquis non peccat, si non percipiat Eucharistiam ante tempus à jure determinatum. Ergo nec peccat, si ante tempus illud non confiteatur.

Præterea. Quicumque illud omittit ad quod ex præcepto tenetur, peccat mortaliter. Si ergo aliquis non statim confiteatur, quando habet copiam sacerdotis, si ad statim confitendum tenetur, peccat mortaliter, & eadem ratione alio tempore, & sic deinceps, & ita multa peccata mortalia homo incurreret pro una penitentia dilatione: quod videtur inconveniens.

Respondendo dicendum, quod cum propositum confitendi sit annexum contritioni, tunc tenetur aliquis ad hoc propositum quando ad contritionem tenetur, scilicet quando peccata memorie occurrunt, præcipue cum in periculo mortis existit, aut in aliquo articulo, in quo sine peccati remissione oporteat eum peccatum incurtere; sicut cum tenetur sacerdos ad celebrandum, si non desit copia sacerdotis, confiteri tenetur, aut si desit, saltem contri tenetur, & habere propositum confitendi, copia sacerdotis oblata. Sed ad confessionem actualiter faciendam obligatur aliquis dupliciter. Uno modo per accidens, scilicet quando ad aliquod tenetur quod non potest sine peccato facere, nisi confessus: tunc enim confiteri tenetur: sicut si debeat Eucharistiam percipere, ad quam nullus post peccatum mortale nisi confessus accedere debet, copia sacerdotis oblata, & necessitate non urgente; & inde venit obligatio, qua Ecclesia omnes obligat ad semel in anno confitendum: quia instituit ut semel in anno scilicet in Paschate, omnes sacram Communionem accipiant; & ideo ante tempus illud omnes confiteri tenentur. Alio modo obligatur aliquis ad confessionem per se: & sic videtur esse eadem ratio de confessione, & de baptismo dif-

ferendo: quia utrumque est sacramentum necessitatis. Ad baptismum autem percipiendum non tenetur aliquis statim postquam habet propositum baptismi, ita quod peccet mortaliter, nisi statim baptizetur: nec est aliud quod tempus determinatum, ultra quod si baptismum differat, peccatum mortale incurrat; sed potest contingere quod in dilatione baptismi mortale erit peccatum, vel non erit; & hoc pensandum est ex causa dilationis: quia, sicut dicit Philosophus in VIII. Phific. (simplic. tex. 15.) voluntas non retardat facere aliquid opus volitum nisi propter aliquam causam rationabilem. Unde si causa dilationis baptismi mortale peccatum annexum habeat, utpote si propter contemptum, vel aliquid hujusmodi; si baptismum differat, dilatio erit peccatum mortale, alias non. Et ideo inde videtur esse de confessione, quæ non est majoris necessitatis quam baptismus. Et quia ea quæ sunt de necessitate salutis, tenetur homo in hac vita implere; ideo si periculum mortis imminet, etiam per se loquendo, obligatur aliquis ad confessionem faciendum tunc, vel baptismum suscipiendum. Et propter hoc etiam Jacobus simul præceptum edidit de confessione faciendi, & de extrema unctione suscipienda. (Jacobi v.) Et ideo videtur probabilis illorum opinio qui dicunt, quod non tenetur homo ad statim confitendum, quamvis periculosum sit differre. Alii autem dicunt, quod tenetur contritus ad statim confitendum, debita opportunitate oblata, secundum rectam rationem. Nec obstat quod Decretalis terminum præstat ut semel in anno confiteatur: quia Ecclesia non indulget dilationi, sed prohibet negligentiam in majori dilatione. Unde per Decretalem illam non excusatur à culpa dilationis quantum ad forum conscientie, sed excusatur à pena quantum ad forum Ecclesie, ut non privetur debita sepultura, si morte preventus fuerit ante tempus illud. Sed hoc videtur nimis durum: quia præcepta affirmativa non obligant ad statim, sed ad tempus determinatum: non quidem ex hoc quod tunc commode impleri possunt: quia tunc si non daret aliquis eleemosynam de superfluo, quodcumque pauper monstraretur; peccaret mortaliter, quod falsum est: sed ex hoc quod tempus necessitatem urgentem adducit. Et ideo non oportet quod si statim oblata opportunitate non confiteatur, etiam si major opportunitas non expectetur, aliquis peccet mortaliter, sed quando ex articulo temporis necessitas confessionis inducitur. Nec hoc est ex indulgentia Ecclesie, quod non tenetur ad statim, sed ex natura præcepti affirmativi: unde ante Ecclesie statutum etiam minus tenebatur. Quidam vero dicunt, quod seculares non tenentur an-

te quadagesimalis tempus confiteri, quod est eis penitentia tempus; sed religiosi tenentur ad statim, quia totum tempus est ei penitentia tempus. Sed hoc nihil est: quia religiosi non tenentur ad alia quam alii homines, nisi ad quæ ex voto se obligaverunt; cuiusmodi non est confessio.

Ad primum ergo dicendum, quod Hugo loquitur de illis qui sine sacramento decedunt.

Ad secundum dicendum, quod non est de necessitate salutis corporalis ut statim medicus quærat, nisi quando necessitas curationis incumbit: & similiter est de morbo spirituali.

Ad tertium dicendum, quod retentio rei alienæ invito domino contrariatur præcepto negativo, quod obligat semper, & ad semper: & ideo tenetur semper ad statim reddendum. Secus est autem de impletione præcepti affirmativi: quod obligat semper, sed non ad semper: unde non tenetur aliquis ad statim implendum.

ARTICULUS VI.

Utrum possit cum aliquo dispensari ne confiteatur.

S. Tb. IV. Sentent. dist. xvii. quæst. 111. art. 1. quæst. 3.

Ad sextum sic proceditur. Videtur quod postquam cum aliquo dispensari ne confiteatur homini peccata. Præcepta enim quæ sunt de jure positivo, subjacent dispensationi prælatorum Ecclesie. Sed confessio est hujusmodi, ut ex dictis patet (art. 3. huj. q.) Ergo potest dispensari cum aliquo ut non confiteatur.

2. Præterea. Illud quod ab homine institutum est, potest etiam ab homine dispensationem recipere. Sed confessio non legitur à Deo instituta, sed ab homine. Jac. v. 16. *Confitemini alterutrum peccata vestra.* Habet autem Papa potestatem dispensandi in his quæ per Apostolos instituta sunt, sicut patet de bigamis. Ergo etiam potest cum aliquo dispensare ne confiteatur.

Sed contra. Penitentia, cuius pars est confessio, est sacramentum necessitatis, sicut baptismus. Cum ergo in baptismo nullus dispensare possit, nec in confessione aliquis dispensare poterit.

Respondendo dicendum, quod ministri Ecclesie instituantur in Ecclesia divinitus fundata. Et ideo institutio Ecclesie præsupponitur ad operationem ministrorum, sicut opus creationis præsupponitur ad opus nature. Et quia Ecclesia fundatur in fide & in sacramentis: ideo ad ministros Ecclesie, novos articulos fidei edere, aut editos removere, aut nova sacramenta instituire, aut instituta removere non pertinet; sed hoc est potestatis excellentiæ,

C a que

quæ soli debetur Christo, qui est Ecclesiæ fundamentum. Et ideo sicut Papa non potest dispensare ut aliquis sine baptismo salvetur; ita nec quod salvetur sine confessione, secundum quod obligat ex ipsa vi sacramenti; sed potest dispensare in confessione, secundum quod obligat ex præcepto Ecclesiæ, ut possit aliquis diutius confessionem differre quam ab Ecclesiâ institutum sit.

Ad primum ergo dicendum, quod præcepta divini juris non minus obligant quam præcepta juris naturalis: unde sicut non potest dispensari in jure naturali, ita nec in jure positivo divino.

Ad secundum dicendum, quod præceptum de confessione non est ab homine primo institutum, quamvis sit à Jacobo promulgatum; sed à Deo institutionem habuit, quamvis expressa ipsius institutio non legatur; tamen quædam præfiguratio ipsius invenitur in hoc quod Joanni confitebantur peccata sua, qui baptismo ipsius ad gratiam Christi præparabantur; & in hoc quod Dominus sacerdotibus leprosus transmissit: qui quamvis non essent novi Testamenti sacerdotes, tamen in eis novi Testamenti sacerdotium signabatur.

QUÆSTIO VII.

De confessionis qualitate,

in tres articulos divisâ.

DEinde considerandum est de quidditate confessionis: & circa hoc quaeruntur tria.

Primo, utrum Augustinus convenienter definiat confessionem.

Secundo, utrum confessio sit actus virtutis.

Tertio, utrum confessio sit actus penitentiae virtutis.

ARTICULUS I.

Utrum Augustinus convenienter definiat confessionem.

S. Thom. ubi sup. art. 2. quæst. 1. & seq.

AD primum sic proceditur. Videtur quod Augustinus inconvenienter definiat confessionem, dicens (colligitur ex comm. in Psal. Lxvi. à med.) Confessio est per quam morbus latens spe venie aperitur. Morbus enim contra quem confessio ordinatur, peccatum est. Sed peccatum aliquando est apertum. Ergo non debuit dicere morbum latentem esse, cujus confessio est medicina.

2. Præterea. Principium penitentiae est timor. Sed confessio est pars penitentiae. Ergo non debuit pro causa confessionis ponere spem, sed magis timorem.

3. Præterea. Illud quod sub sigillo ponitur, non aperitur, sed magis clauditur. Sed peccatum quod quis confitetur, sub sigillo confessionis ponitur. Ergo non aperitur in confessione peccatum, sed magis clauditur.

4. Præterea. Inveniuntur alia quædam definitiones ab ista differentes. Gregorius enim dicit (hom. xl. in Evang. parum à princ.) quod confessio est peccatorum delectatio, & ruptio vulneris. Quidam vero dicunt, quod confessio est coram sacerdote legitima peccatorum declaratio. Quidam autem dicunt sic: Confessio est sacramentalis delinquentis accusatio ex erubescencia, & per claves Ecclesiæ satisfactoria, obligans ad peragendam penitentiam injunctam. Ergo videtur quod præsignata definitio, cum non omnia contineat quæ in his continentur, insufficientis sit.

Respondeo dicendum, quod in actu confessionis plura considerata occurrunt. Primo ipsa substantia actus, sive genus ejus, quod est manifestatio quædam. Secundo de quo fiat, scilicet de peccato. Tertio cui fiat, scilicet sacerdoti. Quarto causa ejus, scilicet spes venie. Quinto effectus ejus, scilicet absolutio à parte pœnæ, & obligatio ad aliam partem exsolvendam. In prima ergo definitione Augustini tangitur & substantia actus in apertione; & de quo fit confessio, cum dicitur morbus latens; & causa in spe venie; & in aliis definitionibus tanguntur aliqua de illis quinque assignatis, ut cuilibet insipienti patet.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis sacerdos aliquando sciat ejus peccatum ut homo, non tamen scit ut Christi vicarius; sicut etiam iudex aliquando scit aliquid ut homo, quod nescit ut iudex: & quantum ad hoc per confessionem aperitur.

Vel dicendum, quod quamvis actus exterior in aperto sit, actus tamen interior, qui principium est actus exterioris, in occulto est: & ideo oportet quod per confessionem aperatur.

Ad secundum dicendum, quod confessio præsupponit caritatem, qua quis vivus efficitur, ut in littera dicitur (IV. dist. xvi. c. 1.). Contritio autem est, in qua datur caritas; timor autem servilis, qui est sine spe, est pravius ad caritatem; sed habens caritatem magis movetur ex spe quam ex timore. Et ideo causa confessionis ponitur potius spes quam timor.

Ad tertium dicendum, quod peccatum in qualibet confessione aperitur sacerdoti, & clauditur aliis confessionis sigillo.

Ad quartum dicendum, quod non oportet

in qualibet definitione omnia tangere quæ ad rem definitam concurrunt. Et ideo inveniuntur quædam definitiones, sive assignationes datæ penes unam causam, quædam penes aliam.

ARTICULUS II.

Utrum confessio sit actus virtutis.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod confessio non sit actus virtutis. Omnis enim actus virtutis est de jure naturali: quia ad virtutes apti sumus à natura, ut Philosophus dicit in II. Ethic. (cir. princ. Lib.) Sed confessio non est de jure naturali. Ergo non est actus virtutis.

2. Præterea. Actus virtutis magis convenire potest innocenti quam ei qui peccavit. Sed confessio peccati, de qua loquimur, non potest innocenti convenire. Ergo non est actus virtutis.

3. Præterea. Gratia quæ est in sacramentis, aliquo modo differt à gratia quæ est in virtutibus, & donis. Sed confessio est pars sacramenti. Ergo non est actus virtutis.

Sed contra. Præcepta legis sunt de actibus virtutum. Sed confessio cadit sub præcepto. Ergo est actus virtutis.

Præterea. Non meremur nisi actibus virtutum. Sed confessio est meritoria, quia celum aperit, ut in littera (IV. dist. xvi. c. 1.) Magister dicit. Ergo videtur quod sit actus virtutis.

Respondeo dicendum, quod ad hoc quod aliquid dicatur actus virtutis, ut prius dictum est (implic. art. præc. ad 3. & IV. dist. xv. p. 111. art. 1. quæst. 2 & 1. 2. quæst. xvi. c. 1. art. 6. & 7. & 2. 2. quæst. lxxx. & quæst. lxxxv. art. 3. & quæst. cix. art. 3.) sufficit quod in substantia aliquam conditionem implicet quæ ad virtutem pertineat. Quamvis autem non omnia quæ ad virtutem requiruntur, importet confessio; tamen importat ex suo nomine manifestationem alicuius quod in conscientia tener aliquis: sic enim simul in unum os, & cor conveniunt. Si enim quis aliquid proferat ore quod corde non tenear, non est confessio, sed fictio. Hæc autem conditio ad virtutem pertinet ut aliquis ore confiteatur quod corde tenet. Et ideo confessio est bonum ex genere, & est actus virtutis; sed tamen potest male fieri, nisi aliis debitis circumstantiis vestiatur.

Ad primum ergo dicendum, quod ad confessionem modo debito faciendam, ut oportet, & cuius oportet, & quando, in generali inclinatio naturalis: & secundum hoc confessio est de jure naturali. Sed determinatio circumstantiarum, quando, & quomodo, & quid confiteri oportet, & cui, hoc

est ex institutione juris divini in confessione, de qua loquimur. Et sic patet quod ius naturale inclinatur ad confessionem, mediante jure divino; quod circumstantiæ determinantur; sicut etiam in omnibus est quæ sunt de jure positivo.

Ad secundum dicendum, quod illius virtutis cuius obiectum est peccatum commissum, quamvis habitum possit innocens habere, tamen actum non habet, innocentia permanente. Et ideo etiam confessio peccatorum, de qua nunc loquimur, non competit innocenti, quamvis sit actus virtutis.

Ad tertium dicendum, quod quamvis gratia sacramentorum, & gratia virtutum sit alia, & alia; non tamen sunt contrarie, sed disparate: & ideo non est inconveniens ut idem sit actus virtutis, secundum quod ex libero arbitrio gratia informato procedit, & sit sacramentum, vel pars sacramenti, secundum quod est medicina in remedium peccati ordinata.

ARTICULUS III.

Utrum confessio sit actus penitentiae virtutis.

AD tertium sic proceditur. Videtur quod confessio non sit actus penitentiae virtutis. Quia actus illius virtutis est quæ est causa ejus. Sed causa confessionis est spes venie, ut ex definitione inducta (art. 1. huj. quæst.) apparet. Ergo videtur quod sit actus spei, & non penitentiae.

2. Præterea. Verecundia est pars temperantiae. Sed confessio est erubescencia operatur, ut ex præsignata definitione (art. 1. huj. quæst.) apparet. Ergo est actus temperantiae, & non penitentiae.

3. Præterea. Actus penitentiae innititur divinæ misericordiae. Sed confessio magis innititur sapientiæ propter veritatem, quæ in ipsa esse debet. Ergo non est actus penitentiae.

4. Præterea. Ad penitentiam movet articulus de iudicio propter timorem, qui penitentiae origo est. Sed ad confessionem movet articulus de vita æterna, quæ est propter spem venie. Ergo non est actus penitentiae.

5. Præterea. Ad virtutem veritatis pertinet ut ostendat se quis talem qualis est. Sed hoc facit confitens. Ergo confessio est actus virtutis quæ dicitur veritas, & non penitentia.

Sed contra. Penitentia ordinatur ad destructionem peccati. Sed ad hoc idem ordinatur confessio. Ergo est actus penitentiae.

Respondeo dicendum, quod hoc in virtutibus considerandum est, quod quando su-

pra obiectum virtutis additur specialis ratio boni, & difficilis, requiritur specialis virtus; sicut magni sumptus ad magnificentiam pertinent, quamvis communiter sumptus mediocres, & donationes pertineant ad liberalitatem, ut patet in II. Ethic. (cap. vii. ante med.) & in IV. (cap. i.) Et similiter est in confessione veri, quæ quamvis ad veritatis virtutem pertinet absolute, tamen secundum quod aliqua ratio boni additur, ad aliam virtutem pertinere incipit. Et ideo dicit Philosophus in IV. Ethicor. (cap. vii. ante med.) quod confessio quæ fit in iudiciis, non pertinet ad veritatis virtutem, sed magis ad iustitiam. Et similiter confessio beneficiorum Dei in laudem divinam non pertinet ad virtutem veritatis, sed ad virtutem latæ. Et ita etiam confessio peccatorum, ad remissionem eorum consequendam, non pertinet elicitive ad virtutem veritatis; ut quidam dicunt, sed ad virtutem poenitentiae; imperatice autem ad multas virtutes pertinere potest, secundum quod in finem multarum virtutum trahi potest confessionis actus.

Ad primum ergo dicendum, quod spes est confessionis causa, non sicut eliciens; sed sicut imperans.

Ad secundum dicendum, quod erubescencia in illa definitione non ponitur quasi causa confessionis, cum magis nata sit impedire confessionis actum; sed magis quasi causa ad liberandum à pœna, in quantum ipsa erubescencia pœna quadam est; sicut etiam claves Ecclesie concusse confessionis ad hoc sunt.

Ad tertium dicendum, quod secundum quandam adaptationem partes poenitentiae tribus attribuitur personarum adaptari possunt; ut contritio misericordie, vel bonitati respondeat, propter dolorem de malo; confessio sapientie, propter veritatis manifestationem; satisfactio potentie, propter satisfaciendi laborem. Et quia confessio est prima pars poenitentiae, efficaciam illis partibus præbens, ideo eodem modo iudicatur de tota poenitentia, sicut de contritione.

Ad quartum dicendum, quod quia confessio magis ex spe procedit quam ex timore, ut dictum est (art. i. huj. quæst. ad 2.) ideo magis innititur articulo de vita æterna, quam respicit spes, quam articulo de iudicio, quod respicit timor; quamvis poenitentia ratione contritionis & conuersio se habeat.

Ad quintum patet solutio ex dictis (in corp.)

QUÆSTIO VIII.

De ministro confessionis.

in septem articulos diuisa.

Deinde considerandum est de ministro confessionis.

Circa quod quaruntur septem.

Primo, utrum necessarium sit confiteri sacerdoti.

Secundo, utrum in aliquo casu liceat aliis quam sacerdotibus confiteri.

Tertio, utrum extra casum necessitatis possit aliquis non sacerdos confessionem venialium audire.

Quarto, utrum sit necessarium quod homo confiteatur proprio sacerdoti.

Quinto, utrum possit aliquis alteri quam proprio sacerdoti confiteri ex privilegio, vel mandato superioris.

Sexto, utrum poenitens in extremo vitæ suæ possit absolvi à quolibet sacerdote.

Septimo, utrum pœna temporalis taxari debeat secundum quantitatem culpæ.

ARTICULUS I.

Utrum necessarium sit confiteri sacerdoti.

Secundum Thomam ubi supra. art. 3. quæst. 1. & seq.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod non sit necessarium sacerdoti confiteri. Ad confessionem enim non obligatur nisi ex divina institutione. Sed divina institutio nobis proponitur Jacobi v. 16. *Confitemini alterutrum peccata vestra*, ubi non fit mentio de sacerdote. Ergo non oportet confiteri sacerdoti.

Præterea, poenitentia est necessitatis sacramentum, sicut & baptismus. Sed in baptismo propter necessitatem sacramenti est minister quilibet homo. Ergo & in poenitentia. Sed ministro poenitentiae scienda est confessio. Ergo sufficit culibet confiteri.

Præterea, confessio est ad hoc necessaria ut taxetur poenitenti satisfactions modus. Sed aliquando non sacerdos discretus potest poenitenti dare satisfactions modum quam multi sacerdotes. Ergo non est necessarium quod confessio fiat sacerdoti.

Præterea, confessio ad hoc est ordinata in Ecclesia, ut rectores pecorum suorum vultum cognoscant. Sed quandoque rector, vel prelati non est sacerdos. Ergo confessio non semper scienda est sacerdoti.

Sed contra. Absolutio poenitentis, propter quam fit confessio, non fit nisi à sacerdoti.

dotibus, quibus claves commissa sunt. Ergo confessio debet fieri sacerdoti.

Præterea, confessio præfiguratur in Lazari mortui vivificatione. Sed Dominus solum discipulis præcepit ut solverent Lazarum, ut patet Joan. xi. Ergo sacerdotibus scienda est confessio.

Respondeo dicendum, quod gratia, quæ in sacramentis datur, à capite in membra descendit. Et ideo solus ille minister est sacramentorum, in quibus gratia datur, qui habet ministerium super corpus Christi verum: quod solus sacerdos est, qui consecrare Eucharistiam potest. Et ideo cum in sacramento poenitentiae gratia conferatur, solus sacerdos minister est huiusmodi sacramenti: & ideo ei soli scienda est sacramentalis confessio, quæ ministro Ecclesie fieri debet.

Ad primum ergo dicendum, quod Jacobus loquitur ex præsuppositione diuine institutionis: & quia diuinitus institutio præcesserat de confessione sacerdotibus scienda, per hoc quod eis potestatem remittendi peccata in Apostolis dedit, ut patet Joan. xx. ideo intelligendum est quod Jacobus sacerdotibus confessionem esse sciendam monuit.

Ad secundum dicendum, quod baptismus est magis sacramentum necessitatis quam poenitentia quoad confessionem, & absolutionem: quia quandoque baptismus præmitti non potest sine periculo salutis æternæ, ut patet in pueris, qui non habent usum rationis; sed non est ita de confessione, & absolutione, quæ tantum ad adultos pertinent; in quibus contritio cum proposito confitendi, & desiderio absolutionis sufficit ad liberandum à morte æterna. Et ideo non est simile de baptismo, & confessione.

Ad tertium dicendum, quod in satisfatione non solum attendenda est quantitas pœnæ, sed etiam virtus ejus, secundum quod est pars sacramenti: & sic requiritur sacramentorum dispensatorem; quamvis etiam ab alio quam à sacerdote quantitas pœnæ taxari possit.

Ad quartum dicendum, quod cognoscere vultum pecoris, ad duo potest necessarium esse. Primo ad hoc quod coordinetur gregi Christi: & sic cognoscere vultum pecoris pertinet ad curam, & sollicitudinem pastoralem, quæ incumbit quandoque illis qui non sunt sacerdotes. Secundo ad hoc quod provideatur ei competens medicamentum salutis: & sic cognoscere vultum pecoris pertinet ad eum cuius est medicamentum salutis (scilicet sacramentum Eucharistie) & alia præbere (scilicet ad sacerdotem) ut ad talem cognitionem pecoris confessio ordinatur.

Sed contra. Absolutio poenitentis, propter quam fit confessio, non fit nisi à sacerdoti.

ARTICULUS II.

Utrum in aliquo casu liceat aliis quam sacerdotibus confiteri.

Ad secundum sic proceditur. Videtur quod in nullo casu liceat aliis quam sacerdotibus confiteri. Quia confessio sacramentalis accusatio est, ut ex supraposita definitione (quæst. præc. art. 1.) habetur. Sed dispensatio sacramenti ad illum tantum pertinet qui est sacramenti minister. Cum ergo minister sacramenti poenitentiae proprius sit sacerdos, videtur quod nulli alii sit confessio scienda.

Præterea, confessio in quolibet iudicio ad sententiam ordinatur. Sed sententia in foro contentioso non à suo iudice lata, nulla est: & ideo non scienda est confessio nisi iudici. Sed iudex in foro conscientie non est nisi sacerdos qui habet potestatem ligandi, & solvendi. Ergo non est alii confessio scienda.

Præterea, in baptismo quilibet potest baptizare: quia si baptizat laicus, etiam absque necessitate, non debet à sacerdote baptismus iterari. Sed si aliquis confiteatur laico in casu necessitatis, iterum tenetur sacerdoti confiteri, si articulum necessitatis evadat. Ergo confessio non debet fieri laico in casu necessitatis.

Sed contra est quod in littera determinatur. (IV. dist. xviii.)

Respondeo dicendum, quod sicut baptismus est sacramentum necessitatis, ita & poenitentia. Baptismus autem, qui est sacramentum necessitatis, duplicem habet ministrum: unum cui ex officio baptizare incumbit, scilicet sacerdotem; alium cui ratione necessitatis dispensatio baptismi committitur: & ita etiam minister poenitentiae, cui confessio est scienda ex officio, est sacerdos; sed in necessitate etiam laicus vicem sacerdotis supplet, ut ei confessio fieri possit.

Ad primum ergo dicendum, quod in sacramento poenitentiae non solum est aliquid ex parte ministrum, scilicet absolutio, & satisfactio in iudicio; sed etiam aliquid ex parte ipsius qui suscipit sacramentum, quod est etiam de essentia sacramenti, sicut contritio, & confessio. Satisfactio autem jam incipit esse à ministro, in quantum eam iungit, & à poenitente, in quantum eam implet: & ad plenitudinem sacramenti utrumque debet concurrere, quando possibile est. Sed quando necessitas imminet, debet facere poenitens quod ex parte sua est, scilicet conteri, & confiteri cui potest: qui quamvis sacramentum perficere non possit, ut faciat id quod ex parte sacerdotis est, absolutionem scilicet, defectum tamen sacerdotis summus sacer-

cerdos supplet. Nihilominus confessio laico ex defectu sacerdotis facta sacramentalis est quodammodo, quamvis non sit sacramentum perfectum, quia defectus non est ex parte sacerdotis.

Ad secundum dicendum, quod quamvis laicus non sit iudex eius qui sibi confitetur absolute tamen ratione necessitatis accipit iudicium super eum, secundum quod confitens ex defectu sacerdotis se ei subdit.

Ad tertium dicendum, quod per sacramenta homo non solum Deo, sed etiam Ecclesie oportet quod reconciliatur. Ecclesie autem reconciliari non potest, nisi sanctificatio Ecclesie ad eam perveniat. In baptismo autem sanctificatio Ecclesie ad hominem pervenit per ipsum elementum exterius adhibitum, quod verbo sanctificatur secundum formam Ecclesie, a quocumque detur: & ideo ex quo semel baptizatus est a quocumque, non oportet quod iterum baptizetur. Sed in penitentia Ecclesie sanctificatio non pervenit ad hominem nisi per ministrum: quia non est ibi aliquid elementum corporale exterius adhibitum, quod ex sanctificatione invisibilem gratiam conferat. Et ideo quamvis ille laico confessus in articulo necessitatis confectus sit veniam a Deo, eo quod propositum, quod concepte confitendi secundum mandatum Dei, sicut potuit, implevit, non tamen adhuc Ecclesie reconciliatus est, ut ad sacramenta Ecclesie admitti debeat, nisi prius a sacerdote absolvatur; sicut ille qui baptismo flammis baptizatus est ad Eucharistiam non admittitur. Et ideo oportet quod iterum confiteatur sacerdoti, cum copiam habere poterit; & precipue quia, ut dictum est (in resp. ad 1.) sacramentum penitentiae perfectum non facit: unde oportet quod perficiatur, ut ex ipsa perceptione sacramenti pleniorum effectum consequatur, & ut mandatum de penitentia sacramentum recipiendo impleat.

ARTICULUS III.
Utrum extra casum necessitatis possit aliquis non sacerdos confessionem venialium audire. Quia sacramentum aliquod committitur laico dispensandum ratione necessitatis. Sed confessio venialium non est de necessitate. Ergo non committitur laico.

1. Præterea. Contra venialia ordinatur extrema unctio, sicut & penitentia. Sed illa non potest dari laico, ut patet Jacobo 5. Ergo nec confessio venialium potest ei fieri.

Sed contra est quod dicit Beda (supra illud lac. v. Confitemini alterutrum) in littera (IV. dist. xvii.)

Respondens dicendum, quod per peccatum veniale homo nec a Deo nec a sacramentum Ecclesie separatur. Et ideo non indiget nova gratie collatione ad eius dimissionem, neque indiget reconciliari Ecclesie. Et propter hoc non oportet quod venialia aliquis sacerdoti confiteatur. Et quia ipsa confessio laico facta sacramentale quoddam est, quamvis non sit sacramentum perfectum, & est ex caritate procedens, talibus natum est veniale remitti, sicut, per unctionem pectoris, & per asperersionem aquæ benedictæ.

Et per hoc patet solutio ad primum: quia venialia non indigent sacramenti perceptione ad dimissionem sui; sed sufficit ibi aliquid sacramentale, ut aqua benedicta, vel aliquid huiusmodi.

Ad secundum dicendum, quod extrema unctio non datur directe contra veniale, nec aliquid aliud sacramentum.

ARTICULUS IV.

Utrum sit necessarium quod homo confiteatur proprio sacerdoti.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod non sit necessarium quod homo confiteatur proprio sacerdoti. Gregorius enim dicit: (& hab. cap. Ex auctoritate xvi. quæst. 1.) Apostolice moderatione, & pietatis officio a nobis constitutum est quod sacerdotibus monachis Apostolorum figuram tenentibus liceat predicare, baptizare, communionem dare, pro peccatoribus orare, penitentiam imponere, atque peccata solvere. Sed monachi non sunt proprii sacerdotes aliorum, cum non habeant curam animarum. Ergo cum confessio fiat propter absolutionem, sufficit quod fiat cuicumque sacerdoti.

2. Præterea. Sicut sacerdos est minister huius sacramenti, ita & Eucharistie. Sed qui libet sacerdos potest Eucharistiam consecrare. Ergo quilibet sacerdos potest sacramentum penitentiae ministrare. Ergo non oportet quod fiat proprio sacerdoti.

3. Præterea. Illud ad quod determinate tenemur, non est in nostra electione constitutum. Sed electio discreti sacerdotis est nobis commissæ, ut patet per Augustinum (alium Auctorem) in littera (IV. dist. xvii.) dicit enim (Lib. de vera & falsa penit. cap. 1.) Quis vult confiteri peccata, ut inveniat gratiam, querat sacerdotem qui sciat solvere, & ligare. Ergo videtur quod non sit necessarium quod sacerdoti proprio confiteatur aliquis.

4. Præterea

4. Præterea. Quidam sunt, sicut Papa, & prelati, qui non videntur habere proprium sacerdotem, cum non habeant superiorem. Sed isti tenentur ad confessionem. Ergo non semper tenetur homo confiteri proprio sacerdoti.

5. Præterea. Illud quod est institutum pro caritate, contra caritatem non militat, ut Bernardus dicit (in tract. de precepto & dispens. cap. 11. a med.) Sed confessio, quæ pro caritate instituta est, contra caritatem militaret, si homo ad confitendum uni sacerdoti esset obligatus, ut puta si peccator sciat sacerdotem suum hæreticum, aut sollicitorem ad malum, aut fragilem, qui ad peccatum quod quis confitetur ei, sit pronus; vel si revelator esse confessionis probabiliter existimetur; vel si peccatum contra ipsum commissum sit, de quo quis confiteri debet. Ergo videtur quod non semper oporteat confiteri proprio sacerdoti.

6. Præterea. In eo quod est necessarium ad salutem, non sunt homines arctandi, ne impediantur a via salutis. Sed magna arctatio videtur, si oporteat uni homini confiteri de necessitate; & per hoc multi possent a confessione retrahi vel timore, vel verecundia, vel alio modo huiusmodi. Ergo cum confessio sit de necessitate salutis, non debent homines ad hoc arctari, ut videtur, quod proprio sacerdoti confiteantur.

Sed contra est Decr. Innocentii III. (in Conc. Lateran. IV. gener. XII. can. xxi.) qui instituit, quod omnes utriusque sexus sancti in anno proprio sacerdoti confiteantur.

Præterea. Sicut Episcopus se habet ad dioecesim suam, ita sacerdos ad suam parochiam. Sed non licet uni Episcopo in dioecesi alterius episcopale officium exercere, secundum statuta Canonum (cap. Nullus Primus ix. quæst. 2. & cap. Si quis Episcoporum xvi. quæst. v.) Ergo non licet uni sacerdoti parochianum alterius audire.

Respondens dicendum, quod alia sacramenta non consistunt in hoc, quod ad sacramentum accedens aliquid agat, sed solum ut recipiat, sicut patet in baptismo, & huiusmodi; sed actus recipientis requiritur ad percipiendum utilitatem sacramenti in eo qui est suæ voluntatis arbitrio constitutus, quasi removens prohibens, scilicet fictionem. Sed in penitentia actus accedens ad sacramentum est de substantia sacramenti, eo quod contritio, confessio, & satisfactio sunt partes penitentie, quæ sunt actus penitentis; actus autem nostri, cum in nobis principium habeant, non possunt nobis ab aliis dispensari, nisi per imperium. Unde oportet quod ille qui dispensator huius sacramenti constituitur, sit talis qui possit imperare aliquid agendum. Imperium autem non

competit alicui in alium, nisi ei qui habet super eum jurisdictionem. Et ideo de necessitate huius sacramenti est, non solum ut minister habeat ordinem, sicut in aliis sacramentis, sed etiam quod habeat jurisdictionem. Et ideo sicut ille qui non est sacerdos, non potest hoc sacramentum conferre; ita nec ille qui non habet jurisdictionem. Et propter hoc oportet, sicut sacerdoti, ita proprio sacerdoti confessionem fieri: cum enim sacerdos non absolvat, nisi ligando ad aliquid faciendum; ille solus potest absolvere qui potest per imperium ad aliquid faciendum ligare.

Ad primum ergo dicendum, quod Gregorius loquitur de illis monachis qui jurisdictionem habent, utpote quibus alicujus parochia cura est commissæ; de quibus aliqui dicebant, quod ex hoc ipso quod monachi erant, non poterant absolvere, & penitentias injungere, quod salum est.

Ad secundum dicendum, quod sacramentum Eucharistie non requirit imperium in aliquem hominem; secus autem est in hoc sacramentum, ut dictum est (in corpor. artic.) Et ideo ratio non sequitur. Et tamen non licet Eucharistiam ab alio quam a proprio sacerdote accipere, quamvis verum sit sacramentum quod ab alio percipitur.

Ad tertium dicendum, quod electio discreti sacerdotis non est nobis commissæ, ut ex nostro arbitrio facienda, sed de licentia superioris, si forte proprius sacerdos esset minus idoneus ad apponendum peccatis salutare remedium.

Ad quartum dicendum, quod quia prælati incumbit sacramenta dispensare, quæ nisi mundi tractare debent; quæ consecutum est eis a jure, (cap. Ne pro dilatione, de penit. & remis.) quod possint sibi eligere proprios sacerdotes confesores, qui quantum ad hoc sunt eis superiores, sicut etiam unus medicus ab alio curatur, non inquantum medicus, sed inquantum infirmus.

Ad quintum dicendum, quod in castibus illis in quibus probabiliter timet penitens periculum sibi, vel sacerdoti ex confessione ei facta, debet recurrere ad superiorem, vel ab eodem petere licentiam alteri confitendi: quod si licentiam habere non possit, idem est iudicium quod de illo qui non habet copiam sacerdotis: unde magis debet eligere laicum, cui confiteatur. Nec in hoc transgreditur aliquis preceptum Ecclesie: quia precepta juris positivi non se extendunt ultra intentionem præcipientis, quæ est finis præcepti; hic autem est caritas secundum Apostolum (I. Tim. 1.) Nec aliqua injuria fit etiam sacerdoti, qui privilegium meretur amittere, quia concessa sibi abutitur potestate.

S. Th. Op. Tom. 17.

D Ad

Ad sextum dicendum, quod in hoc quod oportet proprio sacerdoti confiteri, non aratur via salutis, sed sufficiens ad salutem via statuitur. Peccare autem sacerdos, si non esset facilis ad præbendam licentiam alteri confitendi: quia multi sunt adeo infirmi quod potius sine confessione morerentur quam tali sacerdoti confiterentur. Unde illi qui sunt nimis solliciti ut conscientias subditorum per confessionem seiant, multis damnationis laqueum injiciunt, & per consequens sibi-ipsis.

ARTICULUS V. 32

Utrum aliquis possit alteri quam proprio sacerdoti confiteri, ex privilegio, vel mandato superioris.

AD quintum sic proceditur. Videtur quod non possit aliquis alteri quam proprio sacerdoti confiteri, etiam ex privilegio, vel mandato superioris. Quia non potest aliquod privilegium indulgeri in præjudicium alterius. Sed hoc esset in præjudicium proprii sacerdotis, si alius confessionem subditi sui audiat. Ergo non potest per privilegium, seu licentiam, seu mandatum superioris obtineri.

2. Præter illud per quod impeditur divinum mandatum, non potest per mandatum, vel privilegium alicujus hominis concedi. Sed mandatum divinum est ad rectores Ecclesiarum ut diligenter cultum peccatis sui agnoscant (Proverb. xxvii. 23.) quod impeditur, si alius quam ipse confessionem ejus audiat. Ergo hoc non potest per alicujus hominis privilegium, vel mandatum ordinari.

3. Præterea. Ille qui audit confessionem alicujus, est proprius iudex ejus; alias non posset eum ligare, & solvere. Sed unius hominis non possunt esse plures proprii sacerdotes, vel iudices, quia tunc teneretur pluribus obedire; quod esset impossibile, si contrario præspicerent, vel incompossibilia. Ergo non potest aliquis confiteri nisi proprio sacerdoti, etiam ex superioris licentia.

4. Præterea. Injuriam sacramento facit qui sacramentum iterat super eandem materiam, vel ad minus inutiliter facit. Sed qui confessus est alicui sacerdoti, tenetur iterum confiteri proprio sacerdoti, si perat: quia non est absolutus ab obedientia, qua ei tenetur ad hoc. Ergo non potest licite fieri quod alii aliquis quam proprio sacerdoti confiteatur.

Sed contra. Ea quæ sunt ordinis, possunt habentem similem ordinem committi ab eo qui ea facere potest. Sed superior, ut Episcopus, potest confessionem audire illius qui est de parochia alicujus presbyteri: quia etiam aliquando aliqua sibi reservat, cum sit ille principa-

lior rector. Ergo etiam potest cum mittere alteri sacerdoti quod ipsum audiat.

Præterea. Quicquid potest inferior, potest superior. Sed ipse sacerdos potest suo parochiano dare licentiam quod alteri confiteatur. Ergo multo fortius ejus superior hoc potest.

Præterea. Potestatem quam habet sacerdos in populo, habet ab Episcopo. Sed ex illa potestate potest confessionem audire. Ergo & eadem ratione alius, cui Episcopus potestatem concedat.

Respondeo dicendum, quod sacerdos alicui potest dupliciter impediri ne alicujus confessionem audiat: uno modo propter defectum jurisdictionis; alio modo propter impedimentum executionis ordinis, sicut excommunicati, & degradati, & hujusmodi. Quicumque autem jurisdictionem habet, potest ea quæ sunt jurisdictionis committere. Et ideo si alicui impediatur quod alterius confessionem audire non possit propter jurisdictionis defectum, potest ei per quemcumque jurisdictionem habentem immediatam in illos committi quod confessionem audiat, & absolvat, sive per ipsum sacerdotem, sive per Episcopum, sive per Papam. Si autem propter executionis ordinis impedimentum audire non possit, potest sibi concedi quod confessionem audiat per eum qui impedimentum remove-
re potest.

Ad primum ergo dicendum, quod præjudicium non fit alicui, nisi ei subtrahatur quod est in favorem ejus indultum. Jurisdictionis autem potestas non est commissiva alicui homini in favorem suum, sed in utilitatem plebis, & honorem Dei. Et ideo si superioribus prælati expedire videatur ad salutem plebis, & honorem Dei promovendum, quod aliis quæ sunt jurisdictionis committant, in nullo fit præjudicium inferioribus prælati, nisi illis qui querunt quæ sua sunt, non quæ Jhu Christi (Philipp. 11. 21.) & qui gregi præsumunt, non ut eum pascant, sed ut ab eo pascantur.

Ad secundum dicendum, quod rector Ecclesie debet vultum peccatis sui cognoscere dupliciter. Uno modo per sollicitam exterioris conversationis considerationem, qua invigilare debet super gregem sibi commissum: & in hac cognitione non oportet quod tredit subdito, sed certitudinem facti, in quantum potest, inquirat. Alio modo per confessionis manifestationem: & quantum ad hanc cognitionem non potest majorem certitudinem accipere quam ut subdito credat: quia hoc est ad subveniendum conscientie ipsius. Unde in foro confessionis creditur homini & pro se, & contra se, non autem in foro exterioris iudicii. Et ideo ad hanc cognitionem sufficit quod credat subdito dicenti, se alteri ab-

ARTICULUS VI. 33

Utrum poenitens possit in fine vite a quolibet sacerdote absolvi.

S. Th. IV. dist. xx. quæst. unic. art. 1. quæst. 24

AD sextum sic proceditur. Videtur quod in fine vite poenitens non possit a quolibet sacerdote absolvi. Quia ad absolutionem requiritur aliqua jurisdictionis, ut dictum est (art. præc.) Sed sacerdos non acquirit jurisdictionem super illum qui in fine vite poenitet. Ergo non potest eum absolvere.

2. Præterea. Ille qui sacramentum baptismi in articulo mortis ab alio quam a proprio sacerdote suscipit, non debet a proprio sacerdote iterum baptizari. Si ergo quilibet sacerdos in articulo mortis possit absolvere a quolibet peccato, non debet poenitens, si evadit, ad suum sacerdotem recurrere: quod falsum est, quia alias sacerdos non haberet cognitionem de vultu peccati sui.

3. Præterea. In articulo mortis sicut licet alieno sacerdoti baptizare, ita etiam non sacerdoti. Sed non sacerdos nunquam potest absolvi in foro penitentiali. Ergo nec sacerdos in articulo mortis eum qui non est sibi subditus.

Sed contra. Necessitas spiritualis est major quam corporalis. Sed aliquis in necessitate ultima potest aliorum rebus uti, etiam in vitis dominis ad subveniendum corporali necessitati. Ergo & in articulo mortis ad subveniendum spirituali necessitati, potest quis a non suo sacerdote absolvi.

Præterea. Ad idem sunt auctoritates posite in littera (IV. dist. xx.)

Respondeo dicendum, quod quilibet sacerdos, quantum est de virtute clavium, habet potestatem indifferentem in omnibus, & quantum ad omnia peccata; sed quod non possit omnes ab omnibus peccatis absolvi, hoc est quia per ordinationem Ecclesie habet jurisdictionem limitatam, vel omnino nullam habet. Sed quia necessitas legem non habet; ideo quando necessitatis articulus imminet, per Ecclesie ordinationem non impeditur quin absolvi possit; ex quo habet claves etiam sacramentaliter, & tantum consequitur ex absolutione alterius, sicut si a proprio sacerdote absolveretur. Nec solum a peccatis tunc potest a quolibet sacerdote absolvi, sed etiam ab excommunicatione, a quocumque sit lata: quia hæc absolutio etiam ad jurisdictionem pertinet, quæ per legem ordinationis Ecclesie coarctatur.

Ad primum ergo dicendum, quod aliquis potest uti jurisdictione alterius ex ejus vultu.

absolvere valenti fuisse confessum. Et sic pater quod talis cognitio per privilegium alteri indultum de confessione audienda non impeditur.

Ad tertium dicendum, quod inconveniens esset, si duo æqualiter super eandem plebem constituerentur; si autem inæqualiter, non est inconveniens. Et secundum hoc super eandem plebem immediate sunt & sacerdos parochialis, & Episcopus, & Papa; & quilibet eorum potest ea quæ sunt jurisdictionis ad ipsum pertinentia, alteri committere. Sed si superior committat, qui & principalior est, dupliciter potest committere. Aut ita quod eum vice sui constituat; sicut Papa, & Episcopus suos penitentiarios constituunt: & tunc talis est principalior quam inferior prælatus, sicut penitentiarius Papæ quam Episcopus, & penitentiarius Episcopi quam sacerdos parochialis; & magis tenetur ei confitens obedire. Alio modo ut eum coadjutorem illius sacerdotis constituat: & quia coadjutor ordinatur ad eum cui adjutor datur, ideo coadjutor est minus principalis: & ideo poenitens non tantum obedire tenetur ei quantum proprio sacerdoti.

Ad quartum dicendum, quod nullus tenetur confiteri peccata quæ non habet. Et ideo si aliquis poenitentiarius Episcopi, vel alteri ab Episcopo commissionem habenti confessus fuerit, cum sint sibi dimissa peccata & quoad Ecclesiam, & quoad Deum, non tenetur ea confiteri proprio sacerdoti, quantumcumque petat; sed propter statum Ecclesie (cap. *Omnino utriusque* de poenit. & remis.) de confessione facienda proprio sacerdoti semel in anno, eodem modo se debet habere, sicut & ille qui habet solum venialia. Talis enim solum venialia confiteri debet, ut quidam dicunt, vel profiteri se a peccato mortali immunem esse; & sacerdos ei in foro conscientie credere debet, & tenetur.

Si tamen iterum confiteri teneretur, non frustra primo confessus fuisset: quia quanto pluribus sacerdotibus confiteretur quis, tanto ei plus de poena remittitur tum ex crubescencia confessionis, quæ in poenam satisfactoriam computatur, tum ex vi clavium. Unde toties posset aliquis confiteri, quod ab omni poena liberaretur. Nec reiteratio facit injuriam sacramento, nisi in illo in quo sanctificatio adhibetur vel per characteris impressionem, vel per materiam consecrationem; quorum neutrum est in poenitentia. Unde bonum est quod ille qui auctoritate Episcopi confessionem audit, inducat confitentem ad hoc quod confiteatur proprio sacerdoti; quod si noluerit, nihilominus eum absolvi debet.

luntate : quia ea quæ jurisdictionis sunt, committi possunt. Unde quia Ecclesia acceptat ut quilibet sacerdos absolvere possit in articulo mortis, ideo ex hoc ipso quis secundum quid usum jurisdictionis habet, quamvis jurisdictione careat.

Ad secundum dicendum quod non oportet eum reducere ad proprium sacerdotem, ut iterum à peccatis solvatur à quibus in articulo mortis absolutus est, sed ut immutetur ei quod sit absolutus. Nec similiter oportet quod absolutus ab excommunicatione ad iudicem vadat, qui alias absolvi potuisset, absolutionem petens, sed satisfactionem offerens.

Ad tertium dicendum, quod baptismus habet ex ipsa sanctificatione materiam efficaciam: & ideo à quocumque confertur alicui, ille sacramentum recipit. Sed vis sacramentalis penitentia consistit in sanctificatione ministri: & ideo ille qui laico conficitur, quamvis impleat quod ex parte sua est de sacramentali confessione; tamen sacramentalem absolutionem non consequitur: & ideo aliquid valet ei quantum ad diminutionem pœnæ, quæ fit per confessionis meritum, (a) & pœnam; sed non consequitur diminutionem illam pœnæ quæ est ex vi clavium: & ideo oportet quod iterum sacerdoti confiteatur: & magis sic confessus decedens punitur post hanc vitam, quam si sacerdoti fuisset confessus.

ARTICULUS VII. 34

Utrum pœna temporalis taxetur secundum quantitatem culpæ.

S. Th. IV. dist. xx. quæst. 1. art. 2. quæst. 2.

Ad septimum sic proceditur. Videtur quod pœna temporalis, cuius reatus post penitentiam manet, non taxetur secundum quantitatem culpæ. Taxatur enim secundum quantitatem delectationis quæ fuit in peccato, ut patet Apoc. xviii. 7. *Quantum glorificavit se, & in deliciis fuit, tantum datur illi tormentum, & luctum.* Sed quandoque ubi est major delectatio, ibi est minor culpa: quia peccata carnalia, quæ plus habent delectationis quam spiritualia, minus habent de culpâ, secundum Gregorium (implicit. Lib. XXXIII. Morala. cap. 11. circ. med.) Ergo pœna non taxatur secundum quantitatem culpæ.

2. Præterea. Eodem modo aliquis obligatur ad pœnam per peccata mortalia in nova lege, sicut in veteri. Sed in veteri lege debatur pro peccatis pœna septem dierum, ut scilicet septem diebus immundi essent pro

(a) Ita passim. Al. penitentiam.

uno peccato mortali. Cum ergo in novo testamento imponatur pœna septennis pro uno peccato mortali, videtur quod quantitas pœnæ non respiciat quantitatem culpæ.

3. Præterea. Majus est peccatum homicidii in laico quam fornicationis in sacerdote: quia circumstantia quæ sumitur ex specie peccati magis aggravat, quam quæ sumitur ex conditione persone. Sed laico pro homicidio imponitur septennis penitentia, & sacerdoti pro fornicatione penitentia decem annorum, secundum Can. (cap. si quis homicidium, dist. l. cap. Presbyter, dist. lxxxii.) Ergo pœna non taxatur secundum quantitatem culpæ.

4. Præterea. Maximam peccatum est quod in ipsum corpus Christi committitur: quia tanto gravius quis peccat, quanto major est in quem peccatur. Sed pro effusione sanguinis Christi in sacramento altaris contenti injungitur penitentia quadraginta dierum, vel parum amplius, pro fornicatione autem simpliciter injungitur penitentia septennis, secundum Can. (cap. Si per negligentiam, de consecrat. dist. 11. & cap. Presbyter, dist. lxxxii.) Ergo quantitas pœnæ non respondet quantitati culpæ.

Sed contra. Mat. xxv. 1. 8. *In mensura contra mensuram, cum abjecta fuerit, judicabis eam.* Ergo quantitas iudicii punitionis peccati est secundum quantitatem culpæ.

Præterea. Homo reducit ad æqualitatem justitie per penitentiam infirmam. Sed hoc non esset, si quantitas culpæ, & pœnæ non sibi responderent. Ergo unum alteri respondet.

Respondeo dicendum, quod pœna post dimensionem culpæ exigitur ad duo, scilicet ad debitum solvendum, & ad remedium præstandum. Potest ergo taxatio pœnæ considerari quantum ad duo. Primo quantum ad debitum: & sic quantitas pœnæ radicaliter respondet quantitati culpæ, antequam de ea aliquid dimittatur; secundum tamen quod per primum eorum quæ pœnam nata sunt remittere, plus remittitur, secundum hoc per aliud minus remittendum, vel solvendum restat: quia quanto per contritionem plus de pœna dimissum est, tanto per confessionem minus dimittendum restat. Secundo quantum ad remedium: vel illius qui peccavit, vel aliorum: & sic quandoque pro minori peccato injungitur major penitentia: vel quia peccato unius difficilior potest resisti quam peccato alterius; sicut juveni imponitur pro fornicatione major pœna quam seni, quamvis minus peccet: vel quia in uno peccatum est periculosius; sicut in sacerdote quam in alio: vel quia multitudo magis prona est ad illud peccatum.

QUÆSTIO IX.

De qualitate confessionis, in quatuor articulis divisâ.

Deinde considerandum est de qualitate confessionis.

Circa quod quarantur quatuor.

Primo, utrum confessio possit esse informis.

Secundo, utrum oporteat confessionem esse integram.

Tertio, utrum possit aliquis per alium, vel per scriptum confiteri.

Quarto, utrum illæ conditiones quæ à Magistris assignantur, ad confessionem requirantur.

ARTICULUS I. 35

Utrum confessio possit esse informis.

S. Th. in IV. dist. xvii. quæst. 111. art. 4. quæst. 1. & sequenti.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod confessio non possit esse informis. Dicitur enim Eccl. xvi. 26. *A mortuo, quasi nihil, perit confessio.* Sed ille qui non habet caritatem, est mortuus, quia ipsa est animæ vita. Ergo absque caritate non potest esse confessio.

2. Præterea. Confessio dividitur contra contritionem, & satisfactionem. Sed contritio, & satisfactio nunquam possunt extra caritatem fieri. Ergo nec confessio.

3. Præterea. In confessione oportet quod os cordi concordet: quia hoc ipsum nomen confessionis requirit. Sed ille qui adhuc manet in affectu peccati, si confiteatur, non habet cor ori conforme: quia corde peccatum tenet, quod ore damnat. Ergo talis non confiteatur.

Sed contra. Quilibet tenetur ad confessionem mortali. Sed si aliquis semel confessus est etiam in mortali existens, non tenetur ulterius ad confitendum eadem peccata: quia cum nullus sciat se caritatem habere, nullus sciret se confessum fuisse. Ergo non est de necessitate confessionis quod sit caritate formata.

Respondeo dicendum, quod confessio est actus virtutis, & est pars sacramenti. Secundum autem quod est actus virtutis, est actus meritorius proprie: & sic confessio non valet sine caritate, quæ est principium merendi. Sed secundum quod est pars sacramenti sic ordinat confitentem ad sacerdotem, qui habet claves Ecclesie, qui per confessionem confitentiam confitentis cognoscit: & secundum hoc confessio potest esse etiam in eo qui non est contritus: quia potest peccata sua

pan-